

Datum
2017-05-09
Upprättad av
Åsa Danielsson
Version
1.0

Diariernr
Å 2015-000462
Godkänd av
Kajsa Mattsson

Tillväxtverkets plan för bedrägeribekämpning inom den Europeiska regionala utvecklingsfonden

Att motverka mutor, jäv och andra oegentligheter är en viktig fråga för Tillväxtverket. Det gäller både inom myndigheten och i den stödverksamhet som myndigheten ansvarar för. Tillväxtverkets riktlinjer om jäv¹ samt riktlinje och policy mot mutor² syftar till att motverka missförhållanden inom myndigheten. När det gäller att bekämpa fusk och bedrägerier inom stödverksamheten så har en särskild riktlinje³ tagits fram. Det har även inrättats en anmälningsfunktion dit man kan vända sig vid misstanke om interna missförhållanden eller vid misstanke om brott inom stödverksamheten. Information om hur man går tillväga vid misstanke om brott finns på Tillväxtverkets webbplats⁴.

Bakgrund

Enligt artikel 59.2 i budgetförordningen⁵ ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att skydda Europeiska unionens ekonomiska intressen. Åtgärderna består i att förebygga, upptäcka och korrigera bedrägerier.

Artikel 72 h i förordningen om gemensamma bestämmelser⁶, reglerar att den förvaltande myndighetens förvaltnings- och kontrollsystem ska innehålla instruktioner om *förebyggande, upptäckande och korrigerande av oriktigheter, inklusive bedrägeri, och återkrävande av felaktigt utbetalda stödbelopp, tillsammans med eventuell ränta vid sen betalning.*

I artikel 125.4 c i samma förordning som ovan anges att de förvaltande myndigheterna ska införa *"effektiva och proportionella bestämmelser om bedrägeribekämpning med beaktande av konstaterade risker"*.

Europeiska kommissionen har, med anledning av ovanstående, utfärdat en vägledning⁷ där man rekommenderar förvaltande myndigheter att införa *"en proaktiv, strukturerad och målinriktad strategi för att hantera bedrägeririsker. När det gäller fonderna bör målet vara proaktiva och proportionella bedrägeribekämpningsåtgärder med kostnadseffektiva medel."*

Utifrån denna rekommendation har Tillväxtverket vidtagit åtgärder för att, dels genom

¹ Riktlinjer för Tillväxtverkets beslutsfattare och handläggare om jäv, 2009-09-11

² Tillväxtverkets riktlinje och policy mot mutor, 2016-05-16

³ Riktlinjer vid misstanke om brott i Tillväxtverkets stödverksamhet D.nr 1.3.6 - Å 2015-538

⁴ <https://tillvaxtverket.se/om-tillvaxtverket/organisation/uppfoljning-och-kontroll.html>

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 966/2012

⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 1303/2013

⁷ Vägledning för medlemsstater och programmyndigheter: Bedömning av risken för bedrägerier samt effektiva och proportionella bestämmelser om bedrägeribekämpning EGESIF_14-0021-00

förebyggande åtgärder, dels genom granskande åtgärder, förebygga och motverka bedrägerier och oegentligheter.

Begreppsdefinitioner

Oegentlighet

Artikel 1.2 i förordning (EG) nr 2988/95 definierar begreppet oegentlighet som: *varje överträdelse av en bestämmelse i gemenskapsrätten som är följden av en handling eller en underlåtenhet av en ekonomisk aktör, och som har lett eller skulle ha kunnat leda till en negativ ekonomisk effekt för Europeiska gemenskapernas allmänna budget genom att den allmänna budgeten belastas med en otillbörlig utgift.*

Det innebär alltså att begreppet omfattar både avsiktliga och oavsiktliga oegentligheter som begås av ekonomiska aktörer.

Bedrägeri

Enligt artikel K3 i fördraget om Europeiska unionen⁸ är bedrägeri varje uppsåtlig handling eller uppsåtlig underlåtenhet som hänförs till:

- *användning eller presentation av falska, felaktiga eller ofullständiga uppgifter eller dokument om detta leder till att medel från Europeiska gemenskapernas allmänna budget otillbörligen uppbärs eller innehålls,*
- *undanhållande av information som skall lämnas i enlighet med särskilda föreskrifter, om gärningen har samma effekt,*
- *användning av sådana medel för andra syften än dem som medlen ursprungligen har beviljats för.*

Självbedömning av risken för bedrägerier

Tillväxtverket har, utifrån den vägledning som kommissionen lämnat, tillsatt ett så kallat Risk Assessment Team med uppgift att svara för det kontinuerliga arbetet med bedrägeriförebyggande arbete. I teamet ingår följande kompetenser:

- Processansvarig Ärendeprocessen ERUF (Verksamhetsstöd)
- Processansvarig Handläggning (Verksamhetsstöd)
- Processansvarig Granskning (Verksamhetsstöd)
- Processansvarig Utbetalning och Återkrav (Verksamhetsstöd)
- Verksjurist (Juridik)
- Ansvarig för OLAF-rapportering (Verksamhetsstöd)
- Representant från Interreg Öresund-Kattegatt-Skagerrak
- Representant från Attesterande myndighet

Teamet leds av utsedd processansvarig för utbetalning och återkrav inom Verksamhetsstöd. Ytterligare kompetens kan behövas i arbetet, vilket internt ska stämmas av med berörd enhetschef.

Gruppen upprättar vartannat år en riskanalys och med denna som utgångspunkt utvärderas och uppdateras en årlig handlingsplan för bedrägeribekämpning.

⁸ EGT C 316, 27.11.1995, s. 49.

Syfte och mål

Planen syftar till att stärka Tillväxtverkets arbete inom området för bedrägeribekämpning, det vill säga att förebygga, upptäcka och korrigera bedrägerier och andra oegentligheter.

Målen är att:

- Säkerställa att kontrollsystemet för bedrägeribekämpning är effektivt och proportionellt med beaktande av risker.
- Tydliggöra ändamålen och innehåll i riktlinjer och policys inom bedrägeribekämpning
- Öka medvetenheten om betydelsen av att motverka och förebygga bedrägerier och oriktigheter – både inom den egna organisationen och hos stödmottagare

Målen kommer att följas upp utifrån genomförda aktiviteter i en handlingsplan för bedrägeribekämpning som Risk Assessment Team (R-A Team) tagit fram.

Avgränsning

Denna plan omfattar strukturfondsprogram (2014-2020) inom Europeiska Regionala Utvecklingsfonden som Tillväxtverket är förvaltande myndighet för.

Det faktiska arbetet inom området för bedrägeribekämpning kommer att bedrivas inom tre huvudområden:

1. förebyggande åtgärder
2. upptäckande och rapportering åtgärder
3. korrigerande åtgärder

(I den vägledning som kommissionen tagit fram redogörs för ett fjärde område; åtal. I Sverige hanteras detta av annan myndighet, Ekobrottsmyndigheten och ingår därför inte i denna plan.)

Planen ska följas upp och revideras årligen med beaktande av uppsatta mål, handlingsplan och riskbedömning (självskattning). Första uppföljning ska göras i början av år 2018.

Förebygga, upptäcka/rapportera och korrigera

I handläggningen finns verktyg för att förebygga, upptäcka och korrigera eventuella bedrägerier. Riskklassning av varje enskilt projekt görs i samband med ansökan om stöd.

Förvaltningsmyndigheten har ett system för ärendehantering, Nyps 2020, som har inbyggda begränsningar behörighetsroller och andra systematiska spärrar vilka bidrar till att förebygga bedrägerier och oegentligheter. Systemet uppfyller de krav som Europeiska kommissionen ställer.

1. Förebyggande åtgärder

Utvecklande av en kultur för bedrägeribekämpning

Tillväxtverket strävar efter tydliga verksamhetsmål, budskap från myndighetens ledning och riktlinjer för all personal för att skapa en kultur som motverkar bedrägerier och

oegentligheter. En kultur för bedrägeribekämpning är en avgörande faktor både externt i avskräckande syfte och internt i skapande av engagemang.

Utbildning

Tillväxtverket genomför fortlöpande kompetensutvecklingsinsatser inom bedrägeribekämpning. Utbildningsbehoven beskrivs i handlingsplan för bedrägeribekämpning.

2. Upptäckande och rapportering åtgärder

Med stöd av det kontrollsystem som beskrivs i den förvaltande myndighetens förvaltning- och kontrollsystem kan Tillväxtverket upptäcka bedrägerier. Myndighetens kontrollsystem består delvis av förvaltningskontroller gentemot stödmottagarna och delvis av insatser inom myndighetens interna kontroll och intern revision.

Ärendehanteringssystemet Nyps 2020 stödjer arbetet med att upptäcka oegentligheter.

Rapportering och anmälan

Misstanke om bedrägeri eller oegentlighet ska alltid anmälas i enlighet med Tillväxtverkets gällande riktlinjer. I fastställda riktlinjer vid misstanke om brott i Tillväxtverkets stödverksamhet⁹ anges hur misstänkt brottslighet ska anmälas och vad myndigheten definierar som ett medarbetaransvar för samtliga anställda.

Tillväxtverket har infört en särskild e-postadress dit både allmänheten och myndighetens egna medarbetare kan anmäla misstänkta brott i stödverksamheten liksom eventuella interna missförhållanden i myndighetens egen verksamhet.

3. Korrigerande åtgärder

Tillväxtverket återkräver felaktiga utbetalningar efter att ärendet utretts. Vid behov görs en översyn av processer och gällande kontroller för att utvärdera dess effektivitet.

Ansvarsfördelning

Ansvarsfördelning regleras i gällande arbetsordning och därtill finns andra styrande dokument såsom riktlinjer och handböcker.

⁹Riktlinjer vid misstanke om brott i Tillväxtverkets stödverksamhet D.nr 1.3.6 – Å 2015-538